

LIBRIS

We know
books

Adriana S. James

VALORILE

și evoluția conștiinței

**Sursele conflictului
în valorile noastre moderne**

O perspectivă diferită asupra unei minți deschise
și în permanentă evoluție

Traducere din limba engleză de
Bogdan Olteanu

Editura CUANTIC
București, 2022

Copyright © 2016 by Adriana S. James
 T Sidonia Press Henderson, NV, 89012 USA

© 2022 NLP Discovery pentru prezenta ediție în limba română
 Toate drepturile rezervate

Carte editată și distribuită de Editura Cuanctic

www.edituracuanctic.ro
 +4 0730-52,52,52
 e-mail: comenzi@edituracuanctic.ro
 facebook.com/edituracuanctic

Editor: **Hadrian Mateescu**

Traducător: **Bogdan Olteanu**
 Redactor: **Camelia Coste**
 Corectura: **Corectura.ro**
 DTP: **Silvia Olteanu**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

JAMES ADRIANA S.

Valorile și evoluția conștiinței : sursele conflictului în valorile noastre moderne: o perspectivă diferită asupra unei minți deschise și în permanentă evoluție / Adriana S. James; trad. din lb. engleză de Bogdan Olteanu. - București: Cuanctic, 2022
 ISBN 978-606-95576-0-0

I. Olteanu, Bogdan (trad.)
 159.9

Avertisment: Distribuirea, copierea sau piratarea conținutului acestei cărți sunt pedepsite de lege. Nicio parte nu poate fi reprodusă, copiată sau difuzată în orice mijloace (scris, video, foto etc.) fără acordul scris din partea editorului, exceptând citate scurte în limita a 100 de cuvinte sau recenzii. Toți cei care au scris, au tradus sau au contribuit la această lucrare au respectat legea, au depus timp, pricepere și energie, astfel încât dumneavoastră să citiți, să împărtășiți cu ceilalți valorile și învățămintele din această carte, într-un mod asumat, legal și responsabil.

CUPRINS

Mulțumiri	15
Prefața la ediția în limba română	17
Prefață	25
Introducere – Mesaj personal către cititor	29
Capitolul 1 – Care sunt valorile noastre?	35
Imaginea de ansamblu sau detaliată	39
Gândire deductivă versus gândire inductivă	43
De ce ambele?	46
Care valori sunt bune?	47
Definirea valorilor	50
Valorile sunt ceea ce este important pentru noi	51
Nevoia înconștientă de a ne realiza valorile	52
Și atunci, ce sunt convingerile?	54
Dar atitudinile?	55
Etica și morală	56
Toată lumea are valori	56
Cum aflăm valorile cuiva?	57
Inteligent și totuși cu idei proaste?	58
Capitolul 2 – Interpretarea nivelurilor de valori prin prisma celor trei componente: mediu, structura neuronală și cuvinte	59
Valorile sunt etichetate prin cuvinte	59
Mediul	63
Structura neuronală	65
Niciunele nu sunt mai bune decât altele	66
Și atunci, care este diferența?	70
Valorile nu au legătură cu IQ-ul	69
Rolul educației	70
Mergând înapoi	71
Televiziunea și transa	73
Valorile se pot amesteca, provocând confuzie	75
Ce sunt, de fapt, nivelurile de valori?	76
Care sunt nevoile fiecărui nivel?	78

Capitolul 3 – O abordare mai profundă	80
Completare înainte de progres	81
Valorile sunt la fel pretutindeni?	82
Valorile și... topologia?	83
Nu ne putem înțelege între noi	84
Tot nu ne putem înțelege între noi	85
Ne exprimăm sau ne sacrificăm	86
O coincidență?	89
O teorie stranie	90
Valori conștiente sau inconștiente	92
Începutul, mijlocul și sfârșitul fiecărui nivel	93
Valorile se schimbă în mod natural	95
Înainte sau înapoi?	95
Tranziție de la ce la ce?	97
Vechiul redevine nou?	98
Tendențele	101
Capitolul 4 – Incursiune prin nivelurile de valori	106
Valori diferite acasă și la serviciu	108
Ceva trebuie să cedeze pentru a se produce schimbarea	110
Nivelurile valorilor se exprimă diferit de la o cultură la alta	112
De sacrificiu, expresiv sau integrat	113
O ființă umană „perfectă”?	116
O scurtă trecere în revistă a nivelurilor de valori	120
Un ghiveci de idei spectaculos	120
Intrare, implicare maximă, ieșire	121
Este posibil să ne împotmolim	122
Adoptând noi valori în vechea structură neuronală	123
Cât de mari sunt obstacolele?	125
Capitolul 5 – Nivelul 1	127
Situația economică și politică	130
Interacțiunile sociale	131
Dispoziția emoțională	132
Conștiința	133
Trecerea la nivelul următor	134
Capitolul 6 – Nivelul 2	136
Proces versus conținut	139
Toți pentru unul și unul pentru toți	141
Situația economică și politică	143
Interacțiunile sociale	144

Triburile necontactate	144
Nivelul 2 modern	146
Dispoziția emoțională	147
Mai multe detalii	149
Conștiința	150

Capitolul 7 – Nivelul 3	159
Perioada agrară	166
Situația economică și politică	170
Numai alfa	171
Interacțiuni sociale	172
Nevoia de luptă	177
Dispoziția emoțională	180
Conștiința	182

Capitolul 8 – Nivelul 4	188
Tranziția la nivelul 4	189
Nivelul 4 în istorie	191
Excesele devin neajunsuri	193
Nivelul 4 este elitist	195
Principiul esențial al nivelului 4	198
Viața la nivelul 4	203
Suntem condiționați de nivelul 4?	206
Situația economică și politică	207
Preocupările vitale de la nivelul 4	209
Sistemul	210
Interacțiuni sociale	215
Standardizarea veșnică într-o lume definită	216
Virtuți, moralitate și ipocrizie	218
Diavolul	218
Bărbații și femeile la nivelul 4	220
Vrăjitoarele	221
Structura necesară de nivel 4	225
Probleme de evitat	226
Dispoziția emoțională	227
Comportamentul cuviincios este obligatoriu	228
O conștiință îngustată pentru un control sporit	230
Conștiința	231
Cum vinde Google, folosindu-se de nivelul 4	232
Lipsa de flexibilitate a nivelului 4	234

Capitolul 9 – Nivelul 5

Ieșirea din nivelul 4	238
Primele nuanțe de 5	240
Capitalismul nu este de nivel 5	241
Capitalismul de cumetrie	244
Scopul inițial al nivelului 5	248
Nivelul 5 se opune colectivismului	252
Nivelul 5 în societatea de azi	254
Vechiul-nou model financiar	254
Cele trei forme de capitalism ale lui Quigley	255
O schimbare la față	257
Cum să te valorifici și să îți vinzi afacerea	259
Vânzările și gânditorul individual de nivel 5	259
Preocupări vitale generale	261
Copilul și apa din copaie	261
Nivelul 5 este ocupat să creeze succes material	264
Și nivelul 5 venerează, dar altfel decât 4	265
Libertatea individuală	266
Sursa controlului la nivelul 5	267
Situația în care toată lumea câștigă – o posibilitate reală	268
Războaiele economice	269
Elitismul la nivelul 5	269
Gândirea distorsionată de nivel 5	271
Economia mondială	273
Bugetul mai negru ca noaptea	274
Datele personale sunt noua mină de aur	274
Ce vrea nivelul 5?	277
Situația economică și politică	278
Jocul instrumentelor financiare derivate	279
Superioritate intelectuală sau aptitudini ingenioase?	281
Capcanele de la intrarea în nivelul 5	282
Vânzări și iar vânzări	283
Utilizarea eficientă a publicității	283
Înapoi la bani	285
Redefinirea cuvintelor și a termenilor	287
Preocupările vitale	288
Îmbunătățirea tuturor lucrurilor	288
Atragerea succesului	289
Făcând bani prin războaie sau altfel?	289
Suprapopularea	291
Energia gratuită și nemurirea	292
Economia de jos în sus	292

Interacțiunile sociale	294
Este oare nivelul 5 cu adevărat rău?	295
Este nivelul 5 patologic?	296
Nova lume unificată	297
Interacțiunea personală	298
Dispoziția emoțională	299
Bărbații și femeile la nivelul 5	301
Negarea plauzibilă	302
Fără dezordine în gândire	303
Ultima frontieră – controlul creierului	304
Ființa umană, ca mașinărie	306
Partea bună a nivelului 5	307
Cinci nu apreciază niveluri mai complexe de valori	307
Conștiința	308
Dominația corporatistă	308
Lumea vrea să avanseze	310

Capitolul 10 – Nivelul 6

Limita nu este limită	312
Lumina	315
Nivelul 6 în știință	316
Sănătatea oamenilor nu este de vânzare	318
Nivelul 6 și începutul unei gândiri unificate	321
Nivelul 6 iubește legumele	322
Preocupările vitale ale nivelului 6	323
Ce anume a făcut posibilă schimbarea	324
Toți oamenii merită iubire	326
Conștiința inteligenței artificiale nu este umană	327
Situația economică și politică	328
Relații de muncă	333
Interacțiuni sociale	334
Tulburare emoțională	335
Limba se schimbă din nou	335
Limbajul de la nivelul 6 diferă de cel de la nivelul 5	337
O limbă universală?	338
Valori de nivel 6 în structura neuronală de nivel 4	339
Dispoziția emoțională	341
Unitate, nu dualism	343
Relația 6-3	345
Relația 6-4	347
Conștiința	348
Conștiința ființei	348

Anarhie?	351
Preocupările vitale și conștiința	352
În căutarea unui plus de conștiință	353
Substanțe care expandează starea de conștiință	354

Capitolul 11 – Nivelul 7

Să faci ceea ce trebuie doar pentru că așa se cuvine	360
Situația economică și politică	371
Metamateriale	373
Preocupările vitale în economia nivelului 7	375
Metafora mușculițelor de oțet	376
Interacțiuni sociale	378
Dispoziția emoțională	380
Arogant sau sigur pe sine?	382
Conștiința	383
Comparația cu nivelurile anterioare	387

Capitolul 12 – Nivelul 8

Incertitudinea este în regulă	390
Un trib global	390
Of, iarăși spațiul...	391
Cum a devenit posibil nivelul 8	392
Cheia supraviețuirii speciei umane se află în spațiu	392
Episodul Cassini și aventurile în spațiu	395
Și apoi este secretomania	400
Conștiința de grup	406
Preocupări vitale	407
Situația economică și politică	409
Toată știința duce în același loc	416
Economia – pe planetă și în afara ei	417
Interacțiuni sociale	419
Dispoziția emoțională	420
Conștiința	422
Concluzia la nivelul 8	423

Capitolul 13 – Ce ne ține captivi

Unde ne aflăm acum?	428
Este în totalitate vina noastră?	434
Alte motive să ne împotmolim	434

Capitolul 14 – Unde ne aflăm în lume

Și apoi sunt memele	441
---------------------	-----

Însă memele sunt mai mult de-atât	445
Nova configurație	448
Considerații despre meme versus niveluri de valori	449
Confuzia care nu este	450
Direcția necunoscută	451
Necunoscute necunoscute	454
Gruparea discretă	455
Procesarea datelor	456
Arheologia interzisă	457
Nu ne cunoaștem originile	459
Cei care au venit de sus	461
Popol Vuh	462
În unele niveluri de valori, OZN-urile sunt reale	464
Nivelurile de valori și economia	470
Unde sunt banii?	472
Mediul natural	473
Unde s-a dus apa?	476
Controlul și nevoia de control	481
Nivelul 5 de valori nu este vinovat – noi toți suntem	482

Capitolul 15 – Unde ne aflăm în lume – partea a doua

Vânzări de ultimă generație	484
Organisme modificate genetic	488
Chiar dacă în general un fermier poate:	491
Noile armate de terminatori	496
Geoingineria	500
Și apoi a fost (mai este) HAARP	504
Educația și mediul academic	506
Învățarea și instruirea	509
Educație cu ajutorul tehnologiei	512
Livrarea rapidă a informației	514
Fragmente de știri	515
Mass-media	517
Pentru a rezuma	518
Cultura noastră și minunata lume nouă	522
Antrenarea creierului	523
ELF, EMF, VLF, WiFi... ce urmează?	525
Dincolo de globalizare	527
Noua economie mondială	529
Conștiința și nivelurile de valori	532
Presupuneri	535

Capitolul 16 – Încotro ne îndreptăm

Cultura „generală”	539
Scara corporatistă și internetul	540
Lucrurile se schimbă	542
Știința și tehnologia	544
Noi tehnologii – celelele stem	545
Dr. Patrick Flanagan	547
Terapia cuantică – QRS®	548
Royal Raymond Rife și aparatul Rife	550
Tom Bearden	552
Biofeedback cerebral	553
Calculul cuantic	556
Tehnologii spațiale	559
Saturn și inelele sale misterioase	560
Imprimarea 3D	561
Imprimarea 3D și Marte	563
Exploatarea minieră a asteroizilor	565
CERN	566
Transumanismul	568
E-orice	571
CRISPR intră în scenă	575
Și SENS	577
Criogenia	578
IA superinteligentă	578
Observații	580
Posibilități pentru viitor	583
Concluzia la transumanism – ce e de făcut acum?	586

Capitolul 17 – Rezumat și concluzie

Bibliografie	591
Nota autorului	599
Cărți	603
Surse online	603

Mulțumiri

Tuturor celor care nu se tem să se provoace pe ei înșiși în fiecare zi, și care caută, deschis, dezvoltarea conștiinței.

Scrierea acestei cărți a fost un proiect complet și o evoluție personală extraordinară. Această evoluție ar fi fost mult mai dificilă dacă nu ar fi existat câțiva oameni care m-au încurajat, m-au ajutat cu discernământul lor, cu discuții lungi și profunde, concluzii înțelepte, precum și cu recenzia manuscrisului. Deși, pe lângă călătorii, multiplele activități, cum ar fi susținerea de seminarii, fără pauză, gestionarea a două afaceri, fără a uita să protejez și să cultiv relația personală, nu mi-au lăsat prea mult timp liber, încurajarea și sprijinul lor au făcut posibilă scrierea acestei cărți.

Au existat câțiva oameni care m-au ajutat în această călătorie, mai ales prin îndemnul și încurajările lor răbdătoare. Deși am realizat singură munca de teren, de multe ori am fost tentată să renunț, din cauza extenuării totale.

Sidonia Gheju a fost bunica mea. De-a lungul anilor mei de școală, ea m-a sprijinit, m-a încurajat cu blândețe, dar a și insistat cu fermitate și nu și-a pierdut niciodată încrederea în mine. Devotamentul ei față de educația mea a fost neconținut. Îi datorez fiecare realizare din viața mea.

Dr. Tad James este creatorul tehnicilor de Terapie prin Linia Timpului și soțul meu iubitor. În iarna lui 2015, suprasolicitată de muncă, eram gata să renunț cu totul la finalizarea acestei cărți, deși cea mai mare parte era deja scrisă. În timpul unei discuții despre acest proiect, el m-a ascultat cu atenție și m-a încurajat să mă mai gândesc. Publicarea cărții a fost determinată de acel moment unic. Ulterior, cu mare pricepere, Tad s-a aplecat asupra manuscrisului cu atenție și meticulozitate.

Din păcate, din multe motive diferite, conectate incidental cu valorile, ființele umane sunt împiedicate să aibă un set extins de informații despre ce este conștiința sau cum funcționează ea. Prin urmare, ceea ce catalogăm drept „evoluție” liniară prin nivelurile de valori pare a fi, de fapt, o formă diferită de inginerie socială a societății.

Ca indivizi, nu suntem pregătiți pentru propriile noastre posibilități sau, altfel spus, suntem condiționați să fim nepregătiți pentru propriile noastre posibilități. A nu fi conștient de modul în care propriile valori ne definesc motivațiile și, în consecință, ne măresc sau ne suprimă potențialul, se poate dovedi catastrofal pentru dezvoltarea conștiinței. Este speranța și dorința mea ca această carte să stimuleze suficientă influență motivațională pozitivă și să încurajeze cititorul să ia măsuri și să învețe în fiecare zi ceva nou pentru și despre sine.

Mintea și gândirea umană sunt capabile de creștere și dezvoltare constantă, dacă au parte de mediul potrivit și de sănătatea neurologică. Prin definiție, este un sistem deschis și, prin urmare, zicala „oamenii sunt ceea ce sunt” nu are mai multă valoare decât a crede că tot ceea ce urmează să fie descoperit a fost deja descoperit. Trăim într-un sistem deschis; *suntem* un sistem deschis, și întreaga planetă este un sistem deschis, care interacționează cu medii mai largi, indiferent dacă suntem conștienți de asta sau nu. De-a lungul vieții suntem angrenați într-o serie de etape care variază de la o gândire mai detaliată la una mai abstractă și, prin urmare, mai complexă. Aceste etape sunt consolidate în ceea ce numim valorile noastre individuale. O ființă umană nu este o entitate finită, precum o sticlă, care poate conține doar o anumită cantitate de lichid, chiar dacă există o viziune socială dominantă care afirmă exact asta. Deși mulți nu vor fi de acord cu mine, asta este ceea ce cred și sper, și argumentul meu convingător: cu cât ne stau la dispoziție mai multe informații, cu atât ne putem extinde mai mult capacitatea creierului pentru mai multă procesare și complexitate mai mare.

Asta dacă nu dispărem până atunci!

Care sunt valorile noastre?

Dacă fiecare dintre noi ar putea observa cu maximă atenție ce ne „blochează” de fapt comunicarea, rămânând totodată atent la conținutul comunicării, atunci am putea crea ceva nou între noi, ceva care să ne ajute, cu adevărat, să rezolvăm problemele individului și ale societății, în prezent insolubile.

Fizicianul teoretician David Bohm¹

ÎN GENERAL, oamenii sunt impulsionați de o dorință inconștientă de a căuta „mai mult sau mai bine”. Fie că este vorba de capacitatea intelectuală, de aptitudinile fizice, de succesul material, de dezvoltarea spirituală, de un loc de muncă mai bun, de relații, mașină, vacanță, sau chiar de o viață mai bună, părem să fim într-o goană continuă după „mai bine” sau după „mai mult”. Căutăm, ne zbatem, obținem și apoi simțim nevoia să căutăm și să explorăm mai departe în căutarea a ceva nou. Dar ce ne face să ne comportăm astfel? De ce oare, în general, omenirea nu pare să ajungă niciodată la apogeul absolut al potențialului său, până într-atât încât se pune problema înlocuirii oamenilor cu roboți în multe activități? Chiar sunt roboții mai buni decât oamenii? Oare pentru că suntem cumva defectuoși, sau mai degrabă ștacheta se ridică tot mai sus și îndată ce depășim un prag, un altul mai ridicat se întrevește la orizont?

Pe de altă parte, părem să avem deziderate diferite. Ceea ce este important pentru o persoană este nesemnificativ pentru alta. Ștacheta nu pare să fie la același nivel pentru toată lumea.

Este ușor să trecem prin viață fără să ne gândim măcar la ce anume ne provoacă, ce ne motivează, ce ne mână. Nu pare să existe vreo cale de înțelegere între evoluționiști și creaționiști, seculariști și parapsihologi, specialiști în etică medicală și analiști militari.

¹ David Bohm, *On Communication*, Routledge, New York, 1966, p. 3.

Această listă de dezacorduri incompatibile ar putea fi extinsă și în multe alte domenii de activitate; practic, în orice situație.

Știința secolului trecut a deslușit cu precizie atât elementele prezente în comportamentul nostru și în interacțiunile noastre, cât și tendința înăscută de dezvoltare continuă – îndeosebi din punctul de vedere al evoluției, biologiei și psihologiei – și a profitat de ele în diverse moduri.

După toți acești ani am aflat că știința se pricepe de minune să prevadă comportamentul de *grup*, dar nu se descurcă la fel de bine la nivel *individual*. Nu că ar fi mai ușor de prevăzut comportamentele de grup, însă individul rămâne încă un mister, un element al hazardului, și, până la un punct, imprevizibil. Încă există o variație prea mare de la o persoană la alta și o gamă prea largă de alegeri individuale comparativ cu grupurile. Știința ar dori să considere că suntem toți la fel, și că avem comportamente previzibile până în cel mai mic detaliu, dar adevărul este că motivațiile și comportamentele *indivizilor* rămân încă enigmatice.

De unde provin variațiile individuale? După cum vom vedea, ele sunt legate în întregime de „interesele” indivizilor, de mediul în care trăiesc și de dezvoltarea lor neuronală. În plus, acești trei factori sunt strâns conectați, devenind practic inseparabili. De asemenea, sunt asociați în mod direct cu valorile individuale, ajungând să le determine.

Grupurile par să aibă viața lor proprie, iar indivizii care le constituie tind să își subordoneze alegerile personale celor ale grupului, prin această subordonare sporind predictibilitatea comportamentului de grup. Motivele pentru care comportamentul grupurilor este mai ușor de prezis au fost studiate intens, existând numeroase lucrări dedicate acestui subiect.

Pentru moment ne vom concentra asupra valorilor *individuale*. În acest context, cuvântul „individual” ia în considerare relația persoanei cu sine, cu alții, cu societatea, cu planeta și include totodată relația cu Universul, în ansamblu. Prin urmare,

valorile individuale nu sunt considerate ca fiind opuse valorilor societății, ci luând în considerare participarea individului la un grup mai mare. Este important ca anumite valori care contează pentru întreaga comunitate să fie apărute, indiferent dacă indivizii din cadrul acesteia sunt de acord sau nu cu ele. Acesta poate părea un paradox, și totuși, în interesul tuturor membrilor comunității, trebuie să se instituie niște valori fundamentale, călăuzitoare, menite să asigure dezvoltarea și bunăstarea societății, în ansamblu.

Valorile noastre individuale constituie factori determinanți pentru motivația și comportamentele noastre și, implicit, pentru modurile noastre de interacțiune și comunicare. Și asta pentru că numai *individual*, nu „în echipă”, cum suntem învățați de obicei, ne putem dezvolta conștiința individuală, și astfel să exercităm o influență pozitivă asupra lumii înconjurătoare. Altfel spus, valorile noastre individuale controlează ceea ce spunem, felul în care ne exprimăm, modul în care ne petrecem timpul și ceea ce alegem să susținem financiar.

În acest punct este necesar să definim termenul de conștiință așa cum va fi el utilizat în cea mai mare parte a cărții. Vor exista și alte moduri de a utiliza termenul de „conștiință”, iar acesta va fi redefinit în contextele respective. Pentru ceea ce ne interesează, termenul **conștiință este definit ca starea de conștientizare a existenței proprii**, atât în context micro (local), cât și în cel macro (universal). Altfel spus, conștiința de sine include alcătuirea fizică, emoțională, mentală și spirituală și se extinde dincolo de sine în mediul extern. După cum vom vedea, această conștientizare se lărgeste în paralel cu complexitatea gândirii în procesul de avansare către niveluri superioare de valori. Conștiința se poate dezvolta doar pe cont propriu. Conștiința presupune responsabilitate în luarea deciziilor pentru noi înșine, independent de reacțiile obișnuite și neclare din punct de vedere emoțional și intelectual ale celorlalți.

În lucrarea sa *On Communication*, fizicianul teoretician David Bohm afirmă:

Dacă fiecare dintre noi poate observa cu maximă atenție ce anume ne „blochează” de fapt comunicarea, rămânând totodată atent la conținutul comunicării, atunci am putea crea ceva nou între noi, ceva care să ne ajute, cu adevărat, să rezolvăm problemele individului și ale societății, în prezent insolubile.¹

Opinia noastră este că propriile valori reprezintă **un alt factor care ne influențează indirect comunicarea**. Mai mult, **înțelegerea cuvintelor nu este identică pentru toată lumea**, fiind afectată de experiența *individuală* a conceptelor pe care le exprimăm prin cuvinte. Acesta nu este un principiu agreat, și totuși este lesne de observat, în-deosebi în acele cazuri în care întâmpinăm probleme în comunicare.

În ceea ce ne privește, ne-am dedicat ultimii ani cercetării. În această perioadă am descoperit – spre surprinderea noastră – că valorile individuale nu joacă un rol major doar în comunicarea noastră, ci și în felul în care ne trăim viața. Valorile determină dacă este sau nu important pentru noi să acționăm în grupuri, mai degrabă, decât individual **sau viceversa**. Comportamentul imprimat de modul de gândire orientat spre grup și dispus la sacrificii este complet diferit de comportamentul dictat de o minte orientată spre sine și autodeterminată.

Este vreuna dintre cele două perspective greșită? Văzută prin prisma celeilalte, fiecare dintre ele este fundamental greșită. Totuși, în opinia noastră, niciuna nu operează în contradicție cu conștiința sau cu moralitatea. Ambele demonstrează un mod diferit de gândire, determinat de valori inconștiente, și care duce la o moralitate diferită, dar și la un grad diferit de conștiință. Ambele sunt corecte, în felul lor.

Este adevărat că aceste premise sunt diferite de gândirea noastră socială „normală”. În general se așteaptă de la noi să fim extrem de

asemănători și să avem comportamente comparabile, dacă nu identice – ca și cum am fi toți la fel. Dacă nu facem asta suntem privați cu dez-approbare și instruiți să reproducem acele comportamente general convenite de societate. Credințele culturale desuete nu ajută nici ele, de vreme ce culturile diferite au un set predeterminat de valori care acționează ca îndrumar pentru comportamentul uman. Se pare că societatea a avansat deja dincolo de modurile învechite de definire a relațiilor, interacțiunilor și comportamentului uman, și totuși acestea încă persistă în grade diferite în cadrul diverselor grupuri din societate. Motivul va deveni cât se poate de clar pe parcursul cărții.

Pentru moment este suficient să precizăm că aceste moduri învechite interacționează cu altele noi sau în curs de dezvoltare, care sunt mai mult sau mai puțin complexe în comparație cu modurile învechite, prin reprezentanții lor umani. Fiecare dintre aceste moduri are propriile valori, și tocmai diferența dintre aceste valori creează fricțiuni. Ceea ce observăm în momentul de față în lume este un amestec de oameni diferiți organizați în diverse grupuri, noul și vechiul intrând în coliziune. Suntem martorii unei mai mari diversități a valorilor și, implicit, a comportamentelor, decât în orice alt moment din istorie.

Mai mult, o mare parte dintre opiniile privind subiectul valorilor pare desuetă. Dacă o persoană se comportă corespunzător propriilor valori – și asta se întâmplă mereu, negreșit –, dar comportamentul său apare drept străin sau ciudat în ochii altcuiva, cei doi indivizi se vor percepe ca fiind în dezacord. Totuși, asta nu înseamnă că vreunul dintre ei greșește neapărat.

Imaginea de ansamblu sau detaliată

Înainte să demarăm investigarea valorilor, a naturii și a dezvoltării lor, trebuie să ne familiarizăm cu un proces care îi permite minții să urce și să coboare pe scara ce duce de la foarte concret la foarte abstract. Haideți să începem cu următorul postulat. Valorile

¹ David Bohm, *On Communication*, Routledge, New York, 1966, p. 3.

sunt abstracte în natura lor, credințele sunt mai puțin abstracte, iar atitudinile sunt mai concrete.

Să ne imaginăm că avem o scară verticală. La baza scării avem toate detaliile din lume. Fiecare fragment de informație despre tot ce există. Este o zonă foarte aglomerată, iar mintea se pierde cu ușurință în multitudinea tuturor acelor detalii. Ca să ilustrăm acest lucru, haideți să luăm un exemplu foarte simplu. Gândiți-vă la scaune. Câte tipuri diferite de scaune există?

Scaunele au cel mai adesea patru picioare, dar există și scaune cu mai mult sau mai puțin de patru picioare; scaunele pot fi rotunde, pătrate, triunghiulare sau de multe alte forme, pot fi făcute din lemn, plastic, cauciuc, piatră, cu sau fără pernă. Scaunele pot avea sau nu diferite ornamente. Un scaun fără spătar sau fără cotiere se numește taburet, iar dacă are picioare mai lungi e cunoscut drept scaun de bar. Scaunul unui monarh sau al unui episcop se numește tron. Un scaun cu brațe se cheamă fotoliu și, dacă se pliază, devine scaun pliant. Dacă se lasă pe spate, este fotoliu rabatabil. Un scaun pentru mai mult de o persoană se numește canapea, sofa, divan, banchetă sau bancă. Un suport pentru picioare separat este cunoscut drept otoman, taburet sau puf. Un scaun fix într-un autobuz este un loc de stat, dar într-o mașină este scaun auto; într-un restaurant este tot loc de stat, iar într-un avion este loc în avion. Dacă scaunul este sferic și saltă, atunci este minge de fitness, iar când este atașat la bicicletă este șa, dar tot o șa este folosită și când călărești un cal. Cu roți, un scaun devine scaun cu rotile, iar când atârână, devine leagăn. Dacă este folosit la plajă este șezlong și dacă se leagănă este balansoar.

Deși exercițiul nostru nu a luat în considerare nici pe departe toate posibilitățile și variabilele în funcție de culoare, material, design, context, mediu și așa mai departe, trebuie reținut că fiecare categorie menționată mai sus cuprinde și mai multe exemple specifice și diferite. Cititorul atent va fi remarcat deja că am dedicat un paragraf întreg descrierii unor deosebiri specifice, dar nu extrem de specifice, ale aceluiași lucru: un scaun. Mai mult, nici măcar nu am

fost suficient de specifici în detalierea noastră pentru a cuprinde toate categoriile posibile de scaun.

Dacă începem să urcăm pe scara noastră imaginară către o sinteză mai mare a informației și către „imagini de ansamblu” mai abstracte, putem spune că toate acestea sunt exemple ale unei piese de mobilier destinate în mod curent unei singure persoane, cu sau fără sprijin pentru spate, pe care se poate sta. În acest caz am avut nevoie de o singură frază ca să rezumăm toate exemplele de scaune de mai sus.

Putem continua să urcăm mai departe pe scară și să descoperim că scaunele sunt piese de mobilier, iar mobilierul poate fi un exemplu de confort. Urcând chiar mai departe observăm că însuși confortul poate fi un exemplu de stil de viață, iar stilul de viață un exemplu de civilizație. Așadar, am „concentrat” informația detaliată oferită de o multitudine de exemple specifice de scaune într-o singură frază cuprinzătoare, și apoi, în doar câteva cuvinte, pe măsură ce am urcat pe scară, spre abstract. În același timp, fiecare nivel de abstractizare le include pe cele precedente. De aceea ar trebui să fie evident că, pe măsură ce urcăm pe scara noastră imaginară, procesul de gândire devine mai complex.

Cu cât urcăm pe scara noastră imaginară de gândire, îndreptându-ne spre o imagine mai de ansamblu, cu atât încorporăm mai multe elemente specifice într-un singur șablon și cu atât sporește capacitatea noastră de a le înțelege. Deși inițial ar putea suna ciudat, intuiția ne spune că așa stau lucrurile – când înțelegem ceva mai bine, descoperim că îl putem rezuma în câteva principii de bază. De exemplu, în loc să avem o sută de moduri diferite de a răspunde la obiecții în vânzări, dacă înțelegem principiul din spatele răspunsului la obiecții – cu alte cuvinte, dacă urcăm pe scara abstractizării – putem ajunge să avem patru sau chiar un singur principiu atotcuprinzător care să includă orice obiecție posibilă. Această abstracție este ceva ce ar putea oferi persoanelor care activează în domeniul vânzărilor o mai bună înțelegere a modului în care ar trebui să răspundă